

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 117

van **KRISTOF SLAGMULDER**

datum: 3 november 2020

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Secundair onderwijs - Structurele aanpak problematische spijbelaars

Ter bestrijding van de problematiek van hardnekkige spijbelaars is een structurele aanpak nodig die bestaat uit een consequente opvolging en nauwgezette begeleiding door de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) in samenspraak met de desbetreffende scholen en eventuele nodige derden, alsook repressieve middelen voor de hardleersers onder hen. Deze laatstgenoemde categorie aan straffende maatregelen is des te meer opportuun voor jongeren die, ook al zijn er mogelijke onderliggende problemen, toch ook en vooral thuisblijven en dus verzuimen aan de leerplicht omdat ze gewoon niet naar school willen/schoolmoe zijn en daar halsstarrig in blijven volharden.

Dat minister Weyts ook wil inzetten op repressieve middelen blijkt ook uit de officiële communicatie van zijn partij: "De strijd tegen spijbelen heeft maar kans op slagen als er ook een mogelijke financiële sanctie aan het spijbelen is verbonden. Zo responsabiliseren we ook de ouders. Want hardnekkig spijbelen van jonge kinderen hangt dikwijls samen met een gebrek aan plichtsbesef bij de ouders."[\[1\]](#) De minister liet deze houding ook uitschijnen in eerdere parlementaire debatten, zoals bij een actuele vraag van collega Roosmarijn Beckers,[\[2\]](#) en nieuwsberichten. In deze context noemde de minister dan ook spijbelen een rood licht: "Een rood licht is altijd een rood licht en spijbelen is altijd spijbelen. Het mag niet."[\[3\]](#)

In een eerdere schriftelijke vraag[\[4\]](#) peilde ik bij de minister ook naar dergelijke maatregelen, waar hij onder andere de mogelijkheid van het terugvorderen van de schooltoeslag aanhaalde; op vandaag wordt de schooltoeslag teruggevorderd wanneer een leerling twee opeenvolgende schooljaren dertig of meer halve dagen problematisch afwezig was. De huidige schooltoeslag verving vanaf schooljaar 2019-2020 de schooltoelage die tot daarvoor betaald werd door het Vlaamse Ministerie van Onderwijs, aangezien deze vanaf nu kadert als mechanisme binnen het groeppakket.

1. Hoeveel van deze terugvorderingen van de schooltoelage vonden er plaats in de afgelopen vijf schooljaren? Graag had ik de absolute aantallen alsook de relatieve ten opzichte van het aantal problematische spijbelaars.
2. Worden de teruggevorderde bedragen telkens ook effectief verkregen of zien we dat veel leerlingen/hun ouders deze terugvordering negeren of aanvechten? Wat is daarbij het percentage aan niet-geslaagde terugvorderingen? Welke procedure wordt dan in zo'n gevallen gevolgd?

3. Twee opeenvolgende schooljaren dertig of meer halve dagen problematisch afwezig zijn als voorwaardeterminj voor een terugvordering is best lang te noemen. Dit betekent namelijk dat leerlingen die een jaar structureel problematisch afwezig zijn eigenlijk voor wat betreft hun studietoelage ongemoeid worden gelaten. Dit heeft tot gevolg dat een leerling die in de derde graad secundair onderwijs zit en binnen afzienbare tijd achttien wordt, eigenlijk amper hoeft te vrezen voor een dergelijke terugvordering. Zeker indien de leerling al in het zesde jaar zit, is de huidige termijn eigenlijk weinig nuttig als pressiemiddel.
- a) Moet dus deze termijn niet verkort worden in de mate dat:
- i. in ofwel al na één jaar 30 of meer halve dagen problematisch afwezig zijn de studietoelage teruggevorderd wordt;
 - ii. ofwel, als alternatief voor optie a), een terugvordering van de helft van de toelage al na in één jaar 30 of meer halve dagen problematische afwezigheden teruggevorderd wordt en de tweede helft indien de leerling in het jaar erna nog eens 30 of meer halve dagen problematisch afwezig is?
- b) Hoe evalueert de minister deze mogelijke scenario's?
4. In de genoemde eerdere schriftelijke vraag alsook in de schoot van de bespreking van het regeerakkoord en de beleidsnota verklaarde minister Weyts dat hij zal werken aan één geïntegreerd anti-spijbelplan. In dit actieplan zou ook aandacht zijn voor specifieke doelgroepen waar de spijbelgraad hoger ligt, zoals OKAN, dbso en buso.

Wat is momenteel de stand van zaken van dit plan en wat is de timing voor het opleveren en publiceren ervan?

[1] <https://www.n-va.be/standpunten/spijbelen>

[2] Actuele vraag nr. 46 (2019-2020), verslag: <https://www.vlaamsparlement.be/plenaire-vergaderingen/1332734/verslag/1337984>

[3] "Spijbelen is als een rood licht negeren: het mag niet", *De Standaard*, 17 oktober 2019: https://www.standaard.be/cnt/dmf20191016_04667220

[4] Schriftelijke vraag nr. 738 van 3 augustus 2020 aan minister Weyts

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Ben Weyts (117), Wouter Beke (108)

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 117 van 3 november 2020

van **KRISTOF SLAGMULDER**

1. De absolute en relatieve aantallen van het aantal terugvorderingen van de schooltoeslag (voorheen schooltoelage) ten opzichte van het aantal problematisch afwezige leerlingen (minstens 30 halve dagen problematisch afwezig) vindt de Vlaams volksvertegenwoordiger in bijlage. Merk op dat het aantal terugvorderingen onder andere afhankelijk is van de snelheid van de uitbetaling van de schooltoeslag:

Slechts op het einde van een schooljaar weet de administratie met zekerheid of een leerling 30 halve dagen problematisch afwezig was binnen éénzelfde schooljaar; Doorheen het jaar worden de uitbetalingen van de schooltoeslag reeds uitgevoerd; Hoe sneller de schooltoeslagen worden uitbetaald, hoe groter de kans is dat ze achteraf omwille van problematisch spijbelen moeten worden teruggevorderd.

AHOVOKS slaagde er de laatste jaren in om steeds sneller de uitbetalingen van de schooltoelagen uit te voeren. De Vlaams volksvertegenwoordiger ziet dan ook dat tot en met 2018-2019 het aantal teruggevorderde schooltoelagen sterker toenam dan het aantal leerlingen met een aanvraag voor een schooltoelage die 2 jaar op rij problematisch afwezig was. Om die nuancering duidelijk te maken, werden deze cijfers ook in de kolom met als titel 'In. met aanvraag schooltoelage en 2 jaar op rij problematisch afwezig' in bijlage toegevoegd.

Verdere cijfers zijn niet beschikbaar. Indien een terugvordering ontstaat op niveau van de schooltoeslag, zullen er inhoudingen kunnen worden doorgevoerd op andere toelagen die worden toegekend aan de begunstigen, bijv. op de maandelijkse gezinsbijslagen.

2. Indien ouders deze terugvordering willen aanvechten, worden zij doorverwezen naar de onderwijsinstellingen. Het is namelijk de onderwijsinstelling die de administratie van aan- en afwezigheden uitvoert. Indien alsnog een gewettigde reden voorgelegd kan worden voor periodes waarin de leerling afwezig was van school, dan kan de school aan AGODI vragen om de doorstroom van gegevens aan Discimus tijdelijk terug open te stellen zodat zij met terugwerkende kracht de afwezigheden kunnen bijsturen. Er zijn weinig tot geen scholen die van deze mogelijkheid gebruik maken.

Indien bij een terugvordering het bedrag niet overgemaakt wordt, dan wordt in eerste instantie bekeken of een afbetalingsplan nodig is voor het gezin. Indien het gaat om moedwillig niet terugbetalen, dan wordt een gerechtsdeurwaarder uitgestuurd. De inning van de terugvordering die via deze procedure verder loopt, zit onder de bevoegdheid van CIC (Vlabel).

Voor wat betreft schooljaar 2019-2020 en volgende, is er net als voorheen de optie voor de ouders om dit met de onderwijsinstelling op te nemen. Wanneer niet zozeer de dagen afwezigheid een discussiepunt vormen maar eerder de terugbetaling, is er de mogelijkheid tot het afspreken van een afbetalingsplan met de uitbetalingsactor of worden er afspraken gemaakt over het inhoudingspercentage op de andere gezinsbijslagen. In geval er niet ingehouden kan worden op andere gezinsbijslagen en er geen terugbetalingen gebeuren, wordt dit verder opgenomen door VLABEL.

3-4. Momenteel ben ik niet van plan om aanpassingen aan te brengen rond de financiële spijbelsanctie. Wij zien geen aanwijzing tot verstrenging van de huidige regel. Spijbelen is een complexe problematiek, waar ook deze voorgestelde verstrenging vermoedelijk geen pasklaar antwoord op is gezien de veelheid van factoren die kunnen meespelen zoals bijvoorbeeld armoede. De voorgestelde maatregel zou de armoede enkel kunnen vergroten of de jongere stimuleren om de schoolcarrière volledig stop te zetten om de terugvordering te kunnen betalen.

Ik neem de suggestie echter mee in het globale plaatje en bekijk in het kader van het nieuwe actieplan of het al dan niet opportuun kan zijn om wijzigingen aan deze sanctie aan te brengen. Ik neem de nodige tijd om de voorbereidingen voor het actieplan te treffen en draagvlak te creëren. Een concrete timing geef ik niet mee omdat de impact van corona op dit proces groot kan zijn. We dienen in het proces rekening te houden met deze woelige periode en de impact op de tijd en middelen van de actoren waarbij ik draagvlak wil creëren.

Om vandaag al een antwoord te bieden, is er uiteraard het decreet leerlingenbegeleiding en de afspraken vanuit de Vlaamse krachtlijnen inzake de aanpak van de spijbelproblematiek. Recent werden enkele lokale inspirerende voorbeelden i.k.v. de aanpak van spijbelen aan de website samentegenschooluitval.be toegevoegd (<https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/spijbelen-aanpakken-inspirerende-praktijken-en-sjablonen>).

Via het ESF-project 'Transitietrajecten' zorg ik ervoor dat leerlingen in de tweede en derde graad bso vanaf de vaststelling van potentieel vroegtijdig schoolverlaten door het schoolteam de nodige begeleiding krijgen binnen een transitietraject. Eén van de criteria voor deze vaststelling is een hoog aantal problematische afwezigheden. Deze transitietrajecten focussen op het stimuleren en motiveren van de jongere om de onderwijskwalificatie af te werken én de stap naar een vervolgopleiding of de arbeidsmarkt voor te bereiden en eventueel samen te zetten. In Vlaanderen zijn 11 projecten actief, goed voor zo'n 1080 trajecten voor de komende twee schooljaren (2020-2021 en 2021-2022).

BIJLAGE

Overzicht